

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1935.

Första kammaren.

Nr 10.

Onsdagen den 20 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till valmän utsedda:

herr Bergström	med 68 röster,
» Norling	» 68 » ,
» Bagge	» 67 » ,
» Björnsson	» 67 » ,
» Forssell	» 67 » ,
» Gabriellsson	» 67 » ,
» Granath	» 67 » ,
» Gustafson, Fritiof,	» 67 » ,
» Hamrin	» 67 » ,
» Hansson, Sigfrid,	» 67 » ,
» Jonsson	» 67 » ,
» Klefbeck	» 67 » ,
friherre Lagerfelt	» 67 » ,
herr Larson, Edward,	» 67 » ,
» Linder	» 67 » ,
» Sandegård	» 67 » ,
» Svenson, Ernst,	» 67 » ,
» Svensson, Martin,	» 67 » ,
» Tamm, Gustaf,	» 67 » ,
» Thelin	» 67 » ,
» Tjällgren	» 67 » ,
» Wagnsson, Ruben,	» 67 » ,
» Westman	» 67 » ,
» Åkerberg	» 67 » .

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter utsedda:

herr Gustafsson, Per,	med 41 röster,
» Sanne	» 41 » ,
» Karlsson, Gottfrid,	» 41 » ,
» Hjalmarsson	» 41 » ,

herr von Mühlenfels med 41 röster,
 » Hagman » 41 » ,
 sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av revisorer och revisors-suppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmän:

herr Anderson, Erik,	med 43 röster,
» Andersson, Elof	» 43 » ,
» Andersson, Per,	» 43 » ,
» Bergström	» 43 » ,
» Berling	» 43 » ,
» Bjurström	» 43 » ,
» Bodin, Gunnar,	» 43 » ,
» Bodin, Karl,	» 43 » ,
» Ernfors	» 43 » ,
» Hagman	» 43 » ,
» Hansén	» 43 » ,
» Johansson, Johan,	» 43 » ,
» Nilsson, Bernhard,	» 43 » ,
» Nilsson, Johan, i Kristianstad	» 43 » ,
» Nilsson, Johan, i Malmö	» 43 » ,
» Nilsson, Theodor,	» 43 » ,
» Norling	» 43 » ,
» Rydberg	» 43 » ,
» Sandström	» 43 » ,
» Ström, Torsten,	» 43 » ,
» Strömberg	» 43 » ,
» Wahlmark	» 43 » ,
» Walles	» 43 » ,
» Velander	» 43 » .

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit utsedda till valmanssuppleanter:

herr Petersson, Knut,	med 26 röster,
» Wangson, Otto,	» 26 » ,
» Swartling	» 26 » ,
» Nilsson, Alexander,	» 26 » ,
» Larsson, Sven,	» 26 » ,
» Rahmn	» 26 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Herr statsrådet *Ekman* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 96, angående befrielse för chauffören O. R. Jansson m. fl. från skyldighet att gälda vissa skadeståndsbelopp.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 91, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 25 § 2 mom. förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin; samt

nr 92, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 93, angående förbättrade pensionsförmåner för vissa förutvarande anställningshavare vid Hässleholm—Markaryds järnväg.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 94, angående ytterligare anslag till ny ladugård m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående delaktighet i statens pensionsanstalt för överläkare vid statsunderstödda vanförestalter.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 97, angående dispositionen av vissa kronoegendomar;

nr 98, angående förlagskapital åt Svenska spannmålsföreningen u. p. a.;

nr 99, angående förstärkning av nionde huvudtitelns anslag till utredning angående jordbrukets skuldsättning; samt

nr 100, angående restitution i vissa fall av skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Andersson, Elof*, väckta motionen, nr 291, angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Sandströms* motion, nr 292, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande över förslag till förordning med vissa bestämmelser om arbetsförmedling m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 3 samt första lagutskottets utlåtanden nr 13 och 14.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnaderna för installation av ett ångturbinaagregat i kraftcentralen å Kungsholms fort inom Karlskrona fästning, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 3 § förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av mötesspår vid vissa stationer å stambanan Stockholm—Göteborg;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av sjätte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga; samt

nr 27, i anledning av väckt motion om anslag till lån för den statsunderstödda bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror jämte en i ämnet väckt motion, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarna bankoutskottets memorial nr 4, med överlämnande av redaktionskommitténs för utgivande av ett historiskt och statsvetenskapligt arbete om den svenska riksdagen berättelse över kommitténs verksamhet under år 1934.

*Om pension
åt f. d. sekre-
teraren hos
statsutskottet
A. G.
Thorstenson.*

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckta motioner om pension åt f. d. sekreteraren hos statsutskottet, statskommissarien A. G. Thorstenson.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 163 av herr *Johansson, Johan Bernhard*, m. fl. och den andra inom andra kammaren under nr 329 av herr *Anderson* i Råstock m. fl., hade hemställts, att statskommissarien A. G. Thorstenson måtte i egenskap av statsutskottets f. d. sekreterare tillerkännas en särskild pension med ett årligt belopp av 3,000 kronor.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 163 och II: 329, måtte medgiva, att f. d. sekreteraren hos riksdagens statsutskott, statskommissarien Anders Gunnar Thorstenson finge från och med den dag, då han tillträdde pension såsom statskommissarie, under sin återstående livstid uppbära — utöver denna pension — en pension från det under huvudtiteln riksdagen och dess verk m. m. uppförda förslagsanslaget till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. till sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen komme att uppgå till 8 004 kronor för år.

Om pension åt f. d. sekreteraren hos statsutskottet A. G. Thorstenson.
(Forts.)

Reservation hade anmälts av herrar *Ström* i Lidköping, *Berling*, *Lovén*, *K. A. Westman*, *Paulsen* och *Johansson* i Sollefteå, vilka likväl ej antytt sin åsikt.

Herr Ström, Torsten: Herr talman! Vid detta utlåtande är fogad en blank reservation. Jag skall inte ingå i någon diskussion på denna punkt, utan skall nöja mig med att yrka bifall till reservationen, vilket innebär avslag såväl på motionerna som på utskottets hemställan.

Herr Lindgren: Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr förste vice talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt; och förklarade herr förste vice talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Ström, Torsten*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bankoutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 5, röstar
Ja;

Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr förste vice talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr förste vice talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Ström, Torsten*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat.

Sedan denna omröstning avslutats, utvisade de i plenisalen uppsatta automatiska siffertavlorna, att vid omröstningen avgivits 46 ja-röster och 42 nej-röster, att 6 ledamöter tillkännagivit sig vilja avstå från att rösta, samt att 54 ledamöter varit att anse såsom frånvarande. Då summan av dessa fyra tal utgjorde 148, under det att rätteligen kammarens samtliga 150 ledamöter med undantag av herr talmannen bort redovisas, yttrade herr förste vice talmannen, att av sagda förhållande framginge, det omröstningsapparatens icke ännu vore slutjusterad, och att därför ny votering komme att anställas medelst namnupprop.

Vid slutet av den i enlighet härmed anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 53;
Nej — 34.

Föredrogos ånyo bankoutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av väckt motion om pension åt f. d. sekreteraren i riksdagens kansli, revisorn C. G. Beskow; och

nr 7, i anledning av väckt motion om gratifikation åt vaktmästaren hos första kammaren J. E. Lundvalls änka.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Anslag till tryckning av tillägg till riksdagsbibliotekets katalog.

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtande nr 8, i anledning av styrelsens för riksdagsbiblioteket framställning om anslag för tryckning och bindning av tillägg till bibliotekets katalog 1927.

I detta utlåtande hade utskottet hemställt, att riksdagen, i anledning av styrelsens för riksdagsbiblioteket i ämnet gjorda framställning, måtte för tryckning och bindning av tillägg till bibliotekets katalog för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 9,000 kronor.

Herr Reuterskiöld: Herr talman! Såsom ledamot av biblioteksstyrelsen har jag naturligtvis ingenting emot bifall till beslut sådant som utskottet hemställt. Men utskottet har i sin motivering gjort ett uttalande, som i realiteten inte kan medföra några verkningar. Utskottet uttalar, att detta arbete borde kunna anförtros åt ett tryckeri »i landsorten», men har uppmärksammat, att anbud införskaffats från endast ett sådant tryckeri. Detta är en sanning med modifikation. Sanningen är, att det infordrats anbud endast från ett tryckeri »i landsorten», men modifikationen ligger däri, att det egentligen inte är ett landsortstryckeri, utan ett tryckeri som har expedition också i Stockholm, nämligen Almqvist & Wiksell i Uppsala.

Det är inte möjligt för biblioteksstyrelsen att begagna sig av vilket tryckeri som helst, även om det befinner sig långt borta i landsorten och därför kan tänkas vara billigare. Man kan nämligen inte trycka sådana saker varom nu är fråga på vilket tryckeri som helst. För det första måste den som står för tryckningen ha omedelbar förbindelse med faktor och personal och dylikt, och det kan endast ske, om tryckeriet, som hittills varit fallet, har expedition i Stockholm. För det andra kan stilen komma att stå uppsatt mycket lång tid, och det äro tryckerierna inte mycket villiga till. För det tredje gäller det här en sådan blandning av stilar och uppställningar, att tryckningsarbetet på grund därav är särskilt svårt. Naturligtvis kan man infordra anbud från landsorten, men det blir — jag vågar säga det, herr talman — en formalitet utan reell innebörd och utan något som helst resultat, då priset ensamt ej kan bli avgörande. Det är alltså inte så som det antytts, att styrelsen har underlåtit att infordra anbud från andra än Stockholmsfirmor, utan det är så att styrelsen har infordrat anbud från firmor, som överhuvud taget kunna tänkas ifrågakomma. Även om biblioteksstyrelsen kommer att vidta åtgärder att utsträcka detta, så vill jag, herr talman, redan på förhand ha sagt, att resultatet inte kan bli annat än ett fördröjande.

Jag skulle helst se att denna del av motiveringen ginge ut, men jag har heller ingenting emot, att den står där, sedan jag på detta sätt har uttalat min uppfattning om dess innehåll och dess möjliga verkningar.

Herr Åkerberg: Det vanliga riksdagstrycket kostar ju ofantligt mycket pengar, delvis beroende på att det måste tryckas hos tryckerier i Stockholm, och det skulle vara möjligt att ganska avsevärt förbilliga det, om man kunde anlita tryckerier i landsorten. Nu är detta av lätt insedda skäl alldeles omöjligt, för detta tryck, som riksdagen direkt är i behov av, måste man hålla sig

Anslag till tryckning av tillägg till riksdagsbibliotekets katalog. (Forts.) till Stockholmstryckerierna. Om det skall gå så fort som det här är önskvärt, måste utförandet ske alldeles i närheten. Däremot tycker man inte det skulle vara nödvändigt att uppställa samma krav beträffande det tryck som det här är frågan om. En dylik katalog har ju inte samma karaktär som vanligt riksdagstryck. Jag misstänker att det åtminstone för de större tryckerierna i landsorten inte är någon svårighet att utföra detta arbete. Det är heller inte så nödvändigt att beställaren alltid själv finns till hands och kan tala med vederbörande faktor. Jag tycker inte det skall vara någon svårighet för riksdagsbiblioteket att ordna detta på det sätt som utskottet har tänkt sig. Jag tror under alla förhållanden inte att det skall vara nödvändigt, även om man vill tillmötesgå herr Reuterskiöld, att göra någon ändring i utskottsutlåtandet. Utskottet har ju endast föreslagit en hänvändelse även till andra landsortstryckerier och en undersökning huruvida ett nedbringande av kostnaderna kan ske. Jag ber att få yrka bifall till bankoutskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo bankoutskottets memorial nr 9, angående vissa frågor rörande högtidlighållandet av riksdagens 500-årsjubileum.

Ang. högtidlighållandet av riksdagens 500-årsjubileum.

I detta memorial hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte besluta,

1) att till minnesfesten i samband med riksdagens 500-årsjubileum skulle inbjudas fyra representanter för vart och ett av parlamenten i Danmark, Finland, Island och Norge; samt

2) att en gemensam resa för riksdagens ledamöter till Arboga skulle anordnas enligt ett av utskottet i memorialet förordat förslag.

Herr Lindhagen: Då detta ärende förekom vid förra riksdagen, uttalades önskemål om, att *färden till Arboga skulle företas på svearnas gamla vattenväg, Mälaren*, och samtidigt få karaktären av folkfest genom flaggning och andra högtidliga anordningar på stränderna. Nu skola vi fara på ett prosaiskt extratåg, inburade i trånga kupéer. Det står ingenting i utskottsutlåtandet om det nämnda förslaget, vilket ju hade varit önskligt.

Jag har nu emellertid satt mig i förbindelse med marinstaben och frågat, om vi inte för att åstadkomma en erforderlig snabbare sjöresa kunde transporteras dit bort på några jagare med större fart. Det är också en hyllning åt försvarsminister Vennerström, som nu, ser jag, ler välvilligt åt detta förslag. På staben lät man undersöka saken. Det meddelades senare, att man tyvärr inte kunde gå in med jagare annat än till Köping, så att därifrån finge vi färdas till Arboga med buss eller annorledes. Man var ytterst intresserad av att få åtaga sig denna andel i celebrationen, men måste dessutom säga, att även med jagare som kommunikationsmedel tidsvinsten inte blev så särskilt stor, om ens någon, ty det mötte ett antal trånga passager, där jagarna inte kunna hålla större fart än tolv knop. Vid sådant förhållande, herr talman, vågar jag inte påkalla denna utväg, ehuru det ju gäller ett moment av verklig festlighet. Även Engelbrektsminnet skulle därigenom ha kommit bättre till sin rätt.

Vidare skulle jag naturligtvis helst vilja komma ifrån *festen på Royal*, ty det är inget firande av minnet, utan det blir väl företrädesvis dryckenskap och svalg, och därför är festen ju också tillställd. Ingen hör förresten vad någon talare säger i detta stora rum, då dansbanan lagts ut över gården kring fontänen.

Ang. högtidlighållandet av riksdagens 500-årsjubileum. (Forts.)

Därför har jag också frågat, om man inte på Skansen skulle kunna åtaga sig detta samkväm. Där sade de, att det skulle visst kunna låta sig göra, till exempel på Solliden, och det ville de gärna. Men man kunde inte samlas i en sal, utan finge sitta i två våningar, och då kunde alla inte höra festtalen. Det är dock det minst betydelsefulla. Det är själva miljön, och tilldragelsen, utsikten jämväl över saltsjöns inlopp till den gamla huvudstaden, som vore huvudsaken. Man kunde också, sades det, ordna samkvämet i ett stort tält, om så önskades.

Jag har bara velat framlägga detta som en tanke. Nu skall det i alla fall bli en särskild fest på Skansen. Så få vi fest på stadshuset och så hos Kungen, och då kan man säga att Royal kan vara onödigt. Men det måste ju till för att fylla ut en dags program, och då blir väl följden att man går till Royal.

Jag har i alla fall velat framhålla det sagda, då utskottet lovat komma fram med eventuella ändringar i programmet och underställa dem riksdagen. Och jag skulle önska, att herrarna då även toge någon hänsyn till vad jag tillätit mig att säga i dag. Sjöfärden är det, som skulle smärta mig mest att vara av med.

Men så, herr talman, är det *representationen för den så kallade Norden*. Jag har hört att det varit meningen att utvidga begreppet Norden — som det måste bli en gång i framtiden — till att omfatta utom Skandinavien, Island och Finland även de baltiska randländerna på östra sidan havet. I denna tid, då vi av allt se, att småstaterna måste samla sig och icke, som sker i Genève, till väsentlig del gå i stormakternas kölvatten, skulle detta vara att manifesteras en samhörighet mellan gamla bekanta och med dem som stå i nära förbindelse med oss nu.

Man har sagt, att det skulle vara fråga om *Estland och Lettland*, därför att de en gång liksom Finland tillhört det svenska riket. Men det hade varit önskligt, om också *Litauen*, av vilket visst en liten strimma tillhört Sverige, hade inbjudits. Landet är i varje fall nu allierat med Estland och Lettland och Sverige står högt i kurs även i Litauen.

Jag förstår väl den invändning, som gjorts, att om man tar saken formellt som en inbjudan från parlament till parlament, så finns det ingen form nu för något dylikt. Jag menar emellertid, att när Sveriges riksdag firar detta jubileum, så är det detsamma som att svenska folket firar det. Om inte någon representant för just parlamenten stå till buds, så kunna presidenterna för de tre nämnda republikerna inbjudas. Det skulle jag göra, om jag vore bestämmande i denna sak. Men som ärendet nu ligger till, har jag endast velat göra denna erinran om att saken varit på tal även inom kommittén och bankoutskottet. Det bevisar i varje fall, att vi tänka med välvilja på dessa grannar på andra sidan havet.

Ja, herr talman, jag har tyvärr intet yrkande att göra.

Häri instämde herr *Roos*.

Herr **Åkerberg**: Frågan om att utvidga antalet av dem som skola inbjudas till denna fest har, som herr Lindhagen har meddelat, varit dryftad även i denna jubileumskommitté. Självt har jag, herr talman, den uppfattningen, att man skulle kunna sträcka sig litet längre. Jag har själv velat inbjuda framförallt parlamentens moder, det engelska underhuset. Men det har stött på vissa hinder, som jag inte har någon anledning att här vidröra. Jag har också ansett att man skulle kunna inbjuda de små baltiska staterna på andra sidan Östersjön, som en gång ha varit delar av det svenska riket och till och med ha haft representanter i svenska riksdagen. Men det har till slut stött

Ang. högtidlighållandet av riksdagens 500-årsjubileum. (Forts.)

på samma hinder även där, framför allt det hindret att dessa länder för närvarande inte ha några parlament. Tanken är ju att den svenska riksdagen skall inbjuda parlamenten i andra länder till festen, inte regeringarna eller statscheferna. När nu här inga parlament finnas, så har man kommit till det resultatet, att man får lämna dessa länder utanför, även om det kanske ur andra synpunkter kan synas beklagligt. Under alla förhållanden är det ju så, att om man vidgar kretsen, kommer man närmare de brännbara ämnena och kanske riskerar diskussioner, som man i detta sammanhang inte vill väcka. Därför har kommittén och även bankoutskottet, sedan utrikesdepartementet rådfrågats, stannat för att tillstyrka, att endast de nordiska länderna skola inbjudas.

Vad programmet för festen beträffar har jag ingen anledning att ingå på herr Lindhagens önskemål. Jag tror inte de kunna uppfyllas, vare sig det gäller färden med jagare till Arboga eller utbytande av festen på Royal mot någon annan fest i tält eller på mera friluftsmässigt sätt. För resten, om herr Lindhagen vill äta i tält, så får han måhända tillfälle att göra det, om han deltar i resan till Arboga. Jag vill endast nämna, eftersom Skansenfesten varit på tal, att kommittén numera har kommit till det resultatet, att en fest skall anordnas inte endast på Skansen utan även på Stadion, till vilken skulle inbjudas representanter för rikets kommuner till ett antal av, med någon utfyllnad, 3,500 personer. Festen på Skansen skulle anordnas genom Stockholms stads medverkan, men festen på Stadion skulle vara riksdagens direkta fest.

Herr Bergman: Jag kan inte värja mig, herr talman, för intrycket, att det program som uppgjorts till firande av riksdagsjubileet inte har fått en i alla avseenden tillfredsställande utformning. Det blir huvudsakligen mat och dryck som kommer i fråga. Det blir visserligen också något annat, men det förra spelar en ganska stor roll, större än jag tycker att det egentligen borde göra i förhållande till andra moment vid ett sådant tillfälle. Själva huvudsaken vid en sådan historisk festlighet bör väl dock vara det historiska inslaget, återblicken på de förgångna tiderna. Vad jag framför allt tycker fattas är en föreställning på teatern, som skulle kunna reproducera några av riksdagens märkligaste ögonblick. Jag tänker mig till exempel en historisk tablå återgivande Gustav Vasas avskedstal till rikets ständer, det berömda tal som ju är refererat av ögonvittnen och känt till sitt innehåll, delvis till sin ordalydelse. Det skulle teatern med sina möjligheter utan svårighet kunna framställa. Eventuellt också en liknande situationsbild från den riksdag 1630, då Gustav Adolf tog avsked av ständerna, och från grundlagsriksdagen 1809 då regeringsformen antogs, eller den då den nuvarande riksdagsordningen antogs 1865. Man kunde tänka sig debatten på riddarhuset återgiven i några av de mest suggestiva momenten. Detta blott anfört som exempel på vad som skulle kunna lämpa sig.

Det är kanske för sent att på detta stadium åstadkomma en förändring i detta avseende, men jag vill i alla fall, eftersom jubileumsprogrammet nu kommit på tal, nämna detta. Det kan ju tänkas, att någonting kan åtgöras från teaterns egen sida. Det skulle kunna bli ett värdigt och stämningsfullt inslag vid den historiska festen.

Herr Lindström: Herr Lindhagen har inte framställt något yrkande beträffande inbjudan av de baltiska staterna till svenska riksdagens jubileum. Jag har i alla fall velat begära ordet för att uttrycka min förvåning över, att inom den svenska riksdagen ens kan förefinnas önskemålet att i det nuvarande

Ang. högtidlighållandet av riksdagens 500-årsjubileum. (Forts.)
 läget bjuda in dessa stater, som skickat hem sina parlament och som ha kränkt folkrepresentationen och etablerat ett system, vilket vi i egenskap av representanter för en demokratisk stat ha all anledning att markera vårt avståndstagande från. Detta är mycket hårda ord och kanske opassande ord, ty man bör ju vara vänlig i det internationella umgänget, men, herr talman, jag har stimulerats till dem i viss mån av vad som i går tilldrog sig i en av dessa stater, då man från de styrandes sida på nytt markerade sin motvilja mot demokrati och parlamentarism och ordnad folkrepresentation genom att på enligt min övertygelse uppenbart oriktiga grunder fälla en dom över tre parlamentariker, vilka i sin verksamhet endast inriktat sig på att tjäna sina fosterland. Jag måste säga, att om det skulle bli fråga om att inbjuda särskilt denna stat till svenska riksdagsjubileet, skulle jag vara förhindrad att deltaga i detsamma.

Herr Lindhagen: Sverige har ju diplomatiska förbindelser även med andra diktaturmakter i Europa. I Kungl. Maj:ts trontal yttras det, att vårt förhållande till alla makter är gott, och således icke minst vårt förhållande till Estland, Lettland och Litauen. Detta är således i varje fall den socialdemokratiska regeringens uppfattning. Men stå vi i gott förhållande till dessa stater, så kunna vi väl även till jubileet inbjuda presidenterna för deras republiker. Jag vill också framhålla, att författningen är bara ett tillfälligt skum på ytan av folkhavet. Det är folkets vardagsliv genom tiderna, som är det grundläggande för sambandet mellan folken. Och för övrigt, herr talman, är ju även den svenska parlamentarismen på retur. Därom skall jag med anledning av Lindströms inpass kanske tillåta mig en exemplifiering, när vi komma i dag fram till jordbruksutskottets utlåtande nr 15. För övrigt, att inbjuda republiker till ett ärfeligt kungadöme är väl sympatiskt även ur demokratisk synpunkt.

Herr Åkerberg: I anledning av herr Bergmans yttrande vill jag påpeka, att programmet är ju inte utformat än. Här gäller ju tills vidare endast frågan om att inbjuda främmande stater och resan till Arboga. Däremot kommer ju det blivande stora programmet för festligheterna i Stockholm att senare utformas. Under de överläggningar, som skedde i kommittén, har ju även figurerat frågan om det dramatiska inslaget i programmet, som herr Bergman förde på tal. Det nämndes då, att de kungliga teatrarna eventuellt skulle känna som sin skyldighet att anordna någon festföreställning. Vidare finnes möjlighet att vid festen på Stadion anordna några historiska tablåer. Jag vill inte garantera, att så kommer att ske, men det är möjligt att man anordnar sådana, och under alla förhållanden finns tillfälle därtill.

Den diskussion beträffande vissa andra stater, som herr Lindström här har tagit upp, tror jag inte, att det är nödvändigt att vi fördjupa oss i. Jag tror, att såväl herr Lindhagen som herr Lindström komma att vid detta jubileum träffa representanter både för diktatoriska och parlamentariska stater, ty på festen på Royal komma givetvis alla främmande makters sändebud att inbjudas.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande memorialet hemställt.

Föredrogos ånyo bankoutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphävande av gällande stadganden om solidariska bankbolag; samt

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion angående viss ändring i strafflagens föreskrifter om målsäganderätt, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 11, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 57 § sjömanslagen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 83, vilken behandlats av första lagutskottet, hade herr *Lindberg* i Stockholm m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av 57 § sjömanslagen, att entreprenörssystemet beträffande besättningens kosthåll helt slopades och att rederierna därefter bleve skyldiga själva svara för kosthållet till besättningarna.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på återopade grunder hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning i vissa av utskottet i utlåtandet angivna hänseenden samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Reservation hade anförts av herrar *Öhman*, *Velander*, *Wijkström*, *von Mühlentfels*, *Nilsson* i Antnäs och *Hillgård*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, och avslutas med en hemställan, att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr *Öhman*: Herr talman! Föreliggande motion avser sådan ändring i 57 § sjömanslagen, att entreprenadssystemet beträffande besättningens kosthåll skulle helt avskaffas och rederierna därefter själva ombesörja kosthållet. För närvarande är det så, att förbud visserligen finnes för befälhavare å fartyg att själv övertaga kosthållet på entreprenad, men rederiet har rätt att å andra utlämna kosthållet på entreprenad.

Den fråga, som behandlas i föreliggande utskottsutlåtande, var även förra året föremål för en motion av årets huvudmotionär. Lagutskottets majoritet eller tio ledamöter avstyrkte bifall till motionen, men en minoritet på fem reservanter tillstyrkte skrivelse i ämnet. Lagutskottets avstyrkande hemställan bifölls av första kammaren, varemot andra kammaren godtog reservationen. Frågan förföll alltså. I år är situationen inom utskottet den motsatta. Utskottsmajoriteten tillstyrker skrivelse i ämnet, medan ett antal reservanter yrka, att motionen måtte avslås. Då jag är en av dessa reservanter, skall jag be att få anföra ett par ord till förmån för reservationen. I 57 § sjömanslagen stadgas, att det åligger befälhavare att tillse, att besättningen erhåller god och tillräcklig kost i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar. Närmare bestämmelser angående detta kosthåll meddelas genom en spisordning, vilken fastställts i kungl. kungörelse av 1925. Ifrågavarande paragraf i sjömanslagen och nämnda spisordning äro båda tillämpliga vare sig kosthållet på fartyg har upplåtits på entreprenad eller icke. Befälhavaren har således skyldighet att kontrollera kosthållet, såväl då det är utlämnat på entreprenad, som då det ombesörjes av rederiet, och det finns naturligtvis

Om förbud mot utlämnande på entreprenad av kosthåll å fartyg.

Om förbud mot utlämnande på entreprenad av kosthåll å fartyg. (Forts.)
 ingen anledning att antaga, att denna befälhavarens kontroll skulle vara mindre noggrann i det fall, att kosthållet är utlämnat på entreprenad. För övrigt ha sjömännen enligt den spisordning, som jag omtalade, tillfälle att påkalla syn, om de inte äro belättna med kosten, och dessutom ha sjömännen naturligtvis möjlighet att genom sina organisationer vaka över att de ej gå miste om några förmåner, som rättsligen tillkomma dem.

För övrigt är det så, att entreprenadssystemet numera förekommer i mycket begränsad omfattning. Det användes egentligen endast på passagerarfartyg i skärgårdstrafik. På dessa fartyg har ju rederiet behov av att för passage-rarnas skull — men inte för besättningens — utlämna kosthållet på entreprenad.

Motionärerna gå nu ut ifrån, att kosthållet i allmänhet skulle vara sämre, då det utlämnats på entreprenad, men för denna mening ha de ej förebragt något som helst bevis. Vidare åberopa motionärerna till stöd för motionen det förhållande att den personal, som är anställd av en entreprenör, i vissa avseenden intager en sämre rättsställning än besättningen på båten. Denna restaurangpersonal åtnjuter t. ex. icke för sin fordran på lön, om restauratrisen skulle bli insolvent, sjöpanträtt, vilken rätt besättningen kan göra gällande i fartyg och frakt för sin fordran på hyra. Vidare har restaurangpersonalen ej samma förmåner som besättningen ifråga om sjukvård och vid haveri.

Dessa frågor borde kunna ordnas avtalsvägen, och jag har hört, att förhandlingar i det hänseendet lära vara igångsatta. Vid sådant förhållande synes det kanske mindre lämpligt, att riksdagen nu skulle intaga en bestämd ståndpunkt i saken. För övrigt må framhållas, att den personal, som är anställd av en restauratris ombord på ett fartyg, ej befinner sig i sämre ställning än annan restaurangpersonal. Som saken nu ligger till tycker jag, att det knappast är skäl att tillgripa en så radikal åtgärd som att fullständigt slopa vad som ännu finnes kvar av entreprenadssystemet, då i alla fall rederierna emellanåt kunna ha verkligt behov av att utlämna mathållningen på entreprenad.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till reservationen!

Herr **Åkerman**: Det förefaller mig för att tala med den berömde numera avlidne polismästaren i Uppsala, som om högern »avancerade baklänges» i denna fråga. Detta är inte så att förstå, att jag därmed syftar på högerns vägran i och för sig att biträda förslaget om utredning, utan jag vill hänvisa till hela den stora skillnad, som kan konstateras mellan uttalandena i reservationen i år och utlåtandet i fjol. Högerns hela ställning var betydligt mera konciliant i fjol. Nu kan det ju bero på åtskilliga omständigheter. Det händer, att man blir strävare i rösten, då man är ensam på skansen. Emellertid är det rätt egendomligt, att högern inte tänkt på vad redan 1914 års justitieminister yttrade — så länge sedan är det — då han i en proposition säger, att han för sin del finner goda skäl tala för att helt och hållet förbjuda ifrågasvarande entreprenadssystem. Att han då inte gick så långt, berodde på, att det saknades utredning, och en sådan ville han ha framför sig, innan han vågade taga steget fullt ut. Nu begäres ingenting annat än att införskaffa denna utredning, och jag må säga att jag tycker det är en ganska billig begäran. Jag tycker, att högern verkligen gärna kunde vara med om den. Kanske högern har funderat på denna sak, men så har det ändå blivit mer och mer svårt att säga ja, och nu är högern ensam opponent mot denna rimliga begäran om utredning. Enligt min mening har den ärade föregående talaren alltför mycket bagatelliserat frågan om den olika rättsställning, restaurangpersonalen intager i jämförelse med besättningen och för sin del gjort gällande,

Om förbud mot utlämnande på entreprenad av kosthåll å fartyg. (Forts.)

att den har inte sämre ställning än annan restaurangpersonal. Men här är frågan, att all personal ombord skall vara likställd, det är det saken gäller, och man tycker då, att viss personal ombord inte skall ha någon annan rättsställning än annan personal. Det sägs vidare, att man inte hört några klagomål på kosten, och om det varit sådana, finns det väl möjligheter att få felen rättade. Men här är just meningen att förebygga sådana tvister mellan besättningen och kaptenen. När man nu kan ordna saken på detta sätt, är det väl bättre att förebygga eventuella tvister. Vad vidare angår spisordningen, som också här åberopats, så får man komma ihåg, att i spisordningen meddelas bestämmelser om kvantiteten, men då fråga är om mat, spelar som bekant inte blott kvantiteten utan även kvaliteten stor roll. I motionen har anförts en stor mängd exempel som tala för att en utredning bör ske, men jag skall inte trötta herrarna med att redogöra för dem, då herrarna väl ha läst dem. Men så mycket kan man väl vara överens om, då man hör, att missförhållanden förekommit, att det inte är för mycket begärt att vi förena oss i kravet på en utredning, ty det är ingenting annat som önskas.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Norling: Herr talman! Då denna fråga behandlades i fjol, tillhörde jag den majoritet inom utskottet som avstyrkte bifall till den då väckta motionen. Emellertid hade av någon anledning tyngdpunkten då kommit att läggas på den omständigheten, att entreprenadsystemet ansågs kunna äventyra besättningens rätt till god och tillräcklig kost. I år har ett annat och enligt min mening betydligt viktigare problem skjutits i förgrunden, nämligen frågan om de ombord å fartyget anställas olika rättsställning. Jag hyser fortfarande den uppfattningen, att frågan om kosthållet inte är så särdeles viktig i detta sammanhang, alldenstund man mycket väl kan antaga, att kosthållet kan vara dåligt och det kan vara bättre, vare sig det är en entreprenör eller det är redaren själv, som har ansvaret för detsamma. Däremot måste jag ju säga mig, att då det uppenbarligen förhåller sig på det sättet, att den personal, som är anställd hos entreprenörerna, i vissa avseenden kommer i sämre rättsligt läge än den personal, som är anställd direkt av rederiet, så innebär detta ett starkt skäl för ändring. Nu säger visserligen herr Öhman, att den personal, som är anställd av entreprenörerna inte befinner sig i sämre rättslig ställning än annan restaurangpersonal, men det avgörande är enligt min mening att denna personals rättsställning är sämre än den övriga ombord på fartyget varande personalens. Jag har av allt detta blivit övertygad om att det är motiverat och i hög grad motiverat, att en utredning kommer till stånd i det syfte, motionärerna i sitt förslag avse, och jag ber, herr talman, att få tillstyrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr förste vice talmannen enligt de därunder förekomna yrkandena gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare på godkännande av den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Öhman* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad första lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 11, röstar

Ja;

Om förbud mot utlämnande på entreprenad av kosthåll å fartyg. (Forts.)
Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den vid utlåandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr förste vice talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser.

Då herr förste vice talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 50;

Nej — 46.

Vid ånyo skedd föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om häradsting m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Herr statsrådet *Vennerström* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 101, angående lån till utvidgning av Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka.

Anslag till jorddelningsförrättningar m. m. Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till jorddelningsförrättningar m. m.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i proposition nr 22 framlagda förslag hade utskottet i förevarande utlåtande hemställt, att riksdagen måtte

1) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar ett förslagsanslag av 240,000 kronor;

2) för budgetåret 1935/1936 under nionde huvudtiteln anvisa till Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader i sammanhang med skiften ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Herr **Lindhagen**: Jordbruksutskottets förevarande betänkande avser två frågor, som utbrutits från nionde huvudtiteln, vilken ännu inte behandlats i kammaren. Dessutom omnämnes i den kungl. propositionen, att riksdagen längre fram har att infövänta närmare utredning i dessa frågor. Man tycker då, att det kunde vara önskvärt att avvakta denna utredning, innan vi fatta beslut i ärendet. Men jag har hört, att det anses av någon anledning brådskande, att just dessa två punkter nu upptagas till behandling. Anledningen till brådskan känner jag inte, men jag får böja mig för uppgiften, därför att jag är obekant med den saken.

Anledningen till att jag begärde ordet, herr talman, är, att här nalkas vi en försummad jordbrukargrups intressen, vilka inte avföras från dagordningen genom att man blott skänker dem några småsmulor. Det är innehavarna av ofullständiga jordbruk, och vi komma närmare in på den punkten vid behandlingen av utlåandet nr 15 från jordbruksutskottet.

Nu är jag ängslig för vart det bär hän med dessa nya instruktioner för för-

Anslag till jorddelningsförrättningar m. m. (Forts.)

delning av anslag till även sådana jordbruk. Det framhålles, att här skall lantmäteristyrelsen vara den härskande och bestämmande, och det förebådas också en vidgad befogenhet för lantmäteristyrelsen vid prövningen av frågor i vad mån sådana anslag för dessa speciella jordbruk kunna vara av särskild betydelse för jordbruket.

Jag har under de senaste tiderna i riksdagen genom särskilda yttranden i andra lagutskottet framhållit — och jag tror också, att jag lyckats föra i bevis — att det pågår för närvarande i stora delar av landet med stöd av jorddelningslagen och på grund av lantmäterikårens och lantmäteristyrelsens administrativa ingripande utbrytningar av nya ofullständiga jordbruk, i högsta grad ofullständiga jordbruk. Men det hör ju till jordbrukspolitikens irrgångar, att samtidigt böra vi göra något för att förbättra de ofullständiga jordbruk, som redan finnas och nu ytterligare årligen tillskapas. Jag vill med detta ha uttalat önskvärdheten av, att man där uppe i departementet hos Kungl. Maj:t måtte taga kännedom om detta, och vad som kommer att av mig närmare beröras vid utlåtandet nr 15.

Herr Tjällgren: Herr talman! Här föreligger ett enhälligt utlåtande från jordbruksutskottet. Då jag begärde ordet, trodde jag, att herr Lindhagen skulle komma att framställa något yrkande, men när han nu inte gjort det, vill jag endast med hänvisning till utskottets motivering yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användning av margarinaccis-medel för utdelning av livsmedel till hjälpbehövande, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 15, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser beträffande understöd till förbättringsarbeten inom jordbruket.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 103 av herr *Svensson, Martin*, och herr *Gustafsson, Per*, samt II: 171 av herr *Svensson* i Grönvik m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning, under samverkan med hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskott, rörande sådana anordningar beträffande understöd till förbättringsarbeten i jordbruket,

Ang. statens understödande av förbättringsarbeten inom jordbruket.

1) att verksamheten bleve mera planmässig och överskådlig, vilket kunde åstadkommas bland annat genom att bidragen sammanfördes till ett mindre antal anslagsrubriker och förmedlingen överlämnades till så få organ som möjligt, lämpligen vederbörande hushållningssällskap;

2) att bestämmelserna angående understöd till skilda slag av förbättringsarbeten bleve så lika som möjligt med avseende på bidragens och länens storlek i förhållande till kostnaderna och behoven, bidragstagarnas motprestationer, länens återbetalning och förräntning m. m.;

Ang. statens understödjande av förbättringsarbeten inom jordbruket. (Forts.)

3) att de förmedlande organen lämnades större frihet att disponera anslags- och lånemedlen till sådana företag, som befunnas mest behövliga inom skilda orter;

4) att understödsverksamheten i största möjliga utsträckning kombinerades med upplysning och rådgivning;

5) att därvid den form av understöd, som de s. k. premielånen representerade, särskilt beaktades;

6) att tillräckliga förvaltningsbidrag ställdes till förfogande för verksamheten; samt

7) att kontrollen över denna verksamhet förenklades, så att förmedlarna icke betungades med onödigt detaljerad rapportföring.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att riksdagen i anledning av motionerna I: 103 och II: 171 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa skyndsamt utredning för att åstadkomma största möjliga planmässighet och överskådlighet beträffande statens understödsverksamhet till förbättringsarbeten inom jordbruket samt vidtaga i anledning av utredningen betingade åtgärder.

Enligt en vid utlåtandet avgiven reservation hade herrar *Johansson* i Uppmälby, *Carl Eriksson*, *Granath*, *Dalberg*, *Uddenberg*, *Andersson* i Löbbo och *Ericsson* i Sörsjön ansett, att utskottets utlåtande bort hava den lydelse, reservationen visade, slutande med en hemställan, att motionerna I: 103 och II: 171 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr Eriksson, Carl: Herr talman! Vad angår syftet med den motion, som ligger till grund för utskottets utlåtande, så är utskottet — både reservanterna och de, som ha bildat utskottsmajoriteten — ense därom, att man bör sträva efter största möjliga enhetlighet beträffande formerna för statens understödsverksamhet i fråga om jordbruket. Vad som skiljer utskottet och reservanterna är det resultat, som utskottsmajoriteten har kommit till i fråga om motionärernas yrkande, att riksdagen skall gå in för att skriva till Kungl. Maj:t och begära en skyndsamt utredning i den föreliggande frågan. Vi, som stå på reservanternas sida, anse, att saken helt nyligen i visst avseende har varit föremål för statsmakternas ställningstagande, i det att dels Kungl. Maj:t har tagit ställning till saken och dels detta i sin tur föranlett lantbruksstyrelsen att tala om, att den är betänkt på att komma med ett förslag i det föreliggande spörsmålet. Då ha vi, som äro reservanter i detta fall, ansett, att det är överflödigt att i denna fråga skriva till Kungl. Maj:t.

Vad själva sakfrågan beträffar, så ligger den nog så till, att en hel del av de statens understödsformer, som nu förefinnas, inte lämpligen kunna sammanföras till ett och samma organ. Man har tänkt sig, att hushållningssällskapen skulle bli de organ, som skulle verkställa all granskning och utdelning vid statens understödsverksamhet, men det har visat sig, att det på en hel del områden finnes goda skäl för att det blir ett särskilt organ, som handhar speciella uppdrag beträffande understödsformerna för vårt lands jordbrukare.

Med dessa ord ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr Sederholm: Som den föregående talaren antydde, är skillnaden egentligen inte så stor mellan den ståndpunkt, som utskottsmajoriteten intagit, och den, som reservanterna intagit i själva sakfrågan. Det är endast fråga om lämpligheten av att skriva till Konungen för att få den utredning och eventuellt det förslag, som kan vara behövt. Den föregående talaren trodde,

Ang. statens understödjande av förbättringsarbeten inom jordbruket. (Forts.) att lantbruksstyrelsen ändå skulle taga upp saken. Lantbruksstyrelsen skriver emellertid ytterst vagt och säger: »En utredning kunde därför enligt styrelsens uppfattning anses nödvändig, och därest en sådan icke i annan ordning komme till stånd, torde styrelsen hava anledning att framdeles upptaga frågan till förnyat överbägande.» Vi ha ansett, att detta innebär en så osäker utfästelse från lantbruksstyrelsens sida — i all synnerhet i fråga om den tidpunkt, då utredningen skulle komma till stånd — att vi hålla före, att detta inte är tillräckligt, utan att en skrivelse till Kungl. Maj:t skulle vara befogad för att verkligen få denna utredning till stånd.

I utskottsmajoritetens yttrande framhålles, att en sådan utredning ingalunda behöver bli av så omfattande natur eller så tidsödande, men att det kan vara väl befogat att söka, i den mån det är möjligt med hänsyn till de olika anslagens och anslagstitlarnas särskilda natur, få en viss enhetlighet i avseende på behandlingen och en viss överskådlighet, så att de hjälpsökande verkligen kunna veta på vad sätt och under vilka former de skola kunna få de bidrag, som de söka. Likaså är det ju angeläget, att inte de olika bidragsformerna skötas vid sidan av varandra, så att vederbörande kunna för samma sak få anslag från olika titlar, där anslagsformen alltså har medfört, att de anslagsbeviljande och prövande organen inte stå i tillbörlig kontakt med varandra.

På grund härav och på de skäl, som i övrigt äro anförda i utskottsmajoritetens utlåtande, tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Lindhagen**: De motioner, som väckts i denna fråga, inledas med att det här gäller statsbidrag till »nyodling, betesförbättring, stenröjning och jordkörning å ofullständiga jordbruk». Således, här nalkas vi *frågan om komplettering av de ofullständiga jordbruken*. Den har stått på dagordningen, sedan Norrlandskommittén 1904 väckte den. Den stora majoritet av konservativa och liberaler var då ense om, att det var en behjärtansvärd sak. Jordbruksministern von Stockenström yttrade i sin egnahemsproposition 1928, att det var en stor fråga för landet.

De konservativa och liberala ledamöterna i Norrlandskommitténs majoritet höll emellertid före, att det fordrades framför allt, att saken kompletterades med en expropriationslag. Det är den stora stridsfrågan. Så får det inte bli. Utan lagstiftningens fulländande i berörda syfte kommer inte heller fulländningen av de ofullständiga jordbruken i de allra flesta fall att kunna komma till stånd. Även den nuvarande regeringen medgav uti en motivering förra året, att »starka skäl» talade därför. Jag beklagar, att inte regeringen går fram med denna sin tanke i verksam handling, men jag förstår, att den drar sig därför på grund av det ständiga motståndet på senare tider från de s. k. borgerliga partierna. Alla äro vi väl egentligen borgerliga partier, men de s. k. borgerliga partierna äro nu emot denna sak, och därmed markera de ju sin tillvaro såsom särskild partigrupp. De äro inte absolut emot att konfiskera, d. v. s. utan ersättning från de enskilda taga kapital och inkomster för andra landsviktiga ändamål, som under de sista två åren stått på dagordningen. Men de säga: Rör inte vid vår jord, det vill säga bolagsjorden i landets skogsbygder och de stora godsens jord — ingenting annat är det fråga om — skulle mot ersättning få släppa till en smula oodlad jord och husbehovsskog för att landets ofullständiga jordbruk omsider skulle i någon avsevärd omfattning bli kompletterade. För att åtminstone visa, att man vill göra någonting, är en uppräkningsgjord i nämnda inledningsord av vad man vill falla tillbaka på i motionen och på samma gång därigenom också erkännes problemets existens.

Ang. statens understödjande av förbättringsarbeten inom jordbruket. (Forts.)

Nu vet jag inte vad egentligen de bägge olika meningarna här tvista om, och varför det just skall vara partilinjer i en sådan här fråga. Man vet verkligen inte på vilket ben man skall stå, herr talman!

Jordbruksutskottets vice ordförande sade, att det egentligen inte är någon skillnad mellan utskottet och reservanterna, och herr Eriksson tyckte också vilja säga, att det inte vore någon skillnad. Men Eriksson strök under, att det är omotiverat, att riksdagen skriver om saken, då lantbruksstyrelsen förklarar, att den ämnade upptaga frågan till övervägande. Men det är kanske också något i sak, som skiljer. Nog tror jag, att motionärerna ha rätt i, att det är ett orimligt besvär för allmänheten att hitta i alla dessa irrgångar till olika myndigheter för att få sina anslag och att det behöves någon vägledning om vart de skola gå, liksom ock att det blir någon tillmötesgående organisation på de håll, dit de skola gå. Och det tyckas inte heller reservanterna bestrida, ty de säga uttryckligen, att det kan ju hända, att det förhåller sig på de sättet.

Utskottet förklarar, att det vill, att det i detta sökande efter anslag skall bli planmässighet och överskådlighet, men just här saknar jag vad som också måste till: handling också i sak, en expropriationslag. Och därför kan jag inte intressera mig så synnerligen mycket för den här saken, fast jag nog tror, att planmässighet och överskådlighet behövas.

Den reella skillnaden mellan utskottsmajoriteten och reservanterna synes vara, att majoriteten vill bygga huvudsakligen och helst helt och hållet på hushållningssällskapen. Men vid detta sätta reservanterna ett frågetecken, ett ganska stort frågetecken. Jag förstår detta frågetecken, ty jag vet av en lång genomliden erfarenhet, att det inte finns några myndigheter i landet, som i sådan grad varit motståndare till allt verkligt framåtskridande i den sociala jordfrågan som just hushållningssällskapen och deras egnahemsnämnder. Detta helt enkelt därför, att de blivit till för att syssla med den *tekniska* jordbruksfrågan, inte stå i förbindelse med det där folket, vars jordbruk behöver kompletteras, och huvudsakligen ledas av konservativa godsägare och deras jämlikar. Innehavarna av ofullständiga jordbruk sakna också representation i riksdagen. Det är en fågelfri befolkning, när dess intressen komma på tal; ingen vill på ett målmedvetet sätt tillvarata dem. Därför får jag för tillfället stå ensam. Under Norrlandskommitténs tid var dess majoritet, med greve Douglas i spetsen, andra konservativa och liberalerna, ense om att här borde göras någonting effektivt. Vi ha nu nådens år 1935 och ha inte hunnit längre, herr talman.

Jag har emellertid en grundväsentlig anmärkning också mot reservanterna. Den anmärkningen har jag alltid fått rikta mot de andra partierna, när de ville komma ifrån en viktig fråga. Här har man trasslat in sig i utskottet, och reservanterna ha sagt, vilket också herr Eriksson började med, att då »lantbruksstyrelsen förklarar sig ämna upptaga frågan till övervägande», är det enligt reservanternas uppfattning »omotiverat», att riksdagen för närvarande därom gör framställning hos Kungl. Maj:t.

Jag sade i den föregående debatten om firandet av riksdagens jubileum, att den svenska parlamentarismen är på retur. Här finna vi ett av de blodigaste tecknen på en sådan sorglig tillbakagång. Jag har under långa år fått stå ensam och tala i alla möjliga frågor mot en sådan inställning i det svenska parlamentet, vilken inte förekom vid sekelskiftet. Då rådde en verklig parlamentarism, och då var det stora problemet att »hålla tummen» på det administrativa godtycket. Men när nu olika partier blivit regeringspartier, ha de blivit så oerhört goda vänner med den regerande administrationen, så att nu är det den, som styr igen. Därför kan nu inte riksdagen lägga sig i den här saken!

Ang. statens understödjande av förbättringsarbeten inom jordbruket. (Forts.)

Vad är det för resonemang, att därför, att en lantbruksstyrelse förklarar sig ämna upptaga frågan till övervägande, anse det omotiverat, att riksdagen bildar sig någon uppfattning om den saken och i så fall stöder lantbruksstyrelsen i dess strävanden! Här låter man riksdagsmännen komma med sina bekymmer från de olika orterna, bekymmer, som de ha upplevat, och så få de veta: »Detta är någonting, som ett högt ämbetsverk sysslar med, så att ni kunna verkligen låta bli att motionera därom.» Detta är verkligen en undergång för parlamentarismen, som förslår och som slår i spann, mina herrar — jag kan tyvärr inte säga ens »min dam och mina herrar» längre, ty nu ha herrarna kastat ut den enda kvinnliga representanten här, också det ett bevis på parlamentarismens sackande bakut mot den maskulina renässansens envælde.

Riksdagen är till för att bilda sig en mening i varje där lagligen väckt fråga och därigenom göra sitt inflytande gällande till vägledning och även kritiserande av administrationens eventuella inställningar, innan det blir för sent och riksdagen ställes inför en rad av fullbordade fakta.

Om jag exempelvis år 1900, 1901, 1902, 1903 talat så här i andra kammaren som här i dag, skulle jag fått hela kammaren med mig. Nu får jag stå ensam. Är inte också det ett bevis på en transfiguration av parlamentarismen, som herr Lindström nyss talade fåvitska ord om, utan att märka, att han förmodligen själv är med bland dem, som, låt vara omedvetet, verka för att det så lunda går utför.

Jag vill således säga, att jag under inga förhållanden kan rösta med reservanterna, och det för det där uttrycket. Jag vill inte heller säga, att jag håller med majoriteten, ty den har inskränkt sig till att bara begära planmässighet och överskådlighet. Då nu denna sak i alla fall skall komma till Kungl. Maj:t och man där får veta, vad jag menar — ty jag hoppas, att man åtminstone läser protokollen — så yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu förevarande utlåtandet hemställt samt vidare på godkännande av den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Herr statsrådet *Ekman* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 106, angående bidrag av statsmedel till gäldande av förra kamreraren vid Ruda—Finsjö—Oskarshamns och Ruda—Älghults järnvägsaktiebolag *Maria Wijkströms* avgifter till enskilda järnvägarnas pensionskassa.

Vid ånyo skedd föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 16, i anledning av väckt motion angående viss ersättning av statsmedel till vissa agenter inom spannmåls- och fodermedelsbranschen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 17, i anledning av väckta motioner om beredande av medel för slutförande av organisationsarbetet bland landets slaktdjursproducenter.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 192 av herr *von Heland* m. fl. samt II: 350 av herr *Andersson* i Dunker, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Konungen

Om understödjande av slaktdjursproducenternas organisationsarbete.

Om understödjande av slaktdjursproducenternas organisationsarbete. (Forts.)
ville uttala, att medel skulle ställas till förfogande för slutförande av organisationsarbetet bland slaktdjursproducenter inom landet.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att motionerna I:192 och II:350 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr von Heland: Herr förste vice talman! Sedan motionen väcktes, har Kungl. Maj:t, trots slakterinämnens avstyrkande, den 25 januari till förfogande för slakteriförbundets organisationsarbete ställt 48,000 kronor.

Jag kan inte heller klaga på behandlingen i utskottet av motionen. Visserligen föreslår utskottet, att motionen formellt skall avslås, men utskottets motivering finner jag innebära ett bifall till motionen.

Vad själva sakfrågan beträffar, tror jag, att man kan jämföra slakteriorganisationen med mejeriorganisationen. Det är då egendomligt, att det har varit så mycket lättare att få medel för organisationsarbetet inom mejerihandlingen, detta trots att dennas organisationsbidrag till största delen ha utgått av direkta statsmedel, under det att man för slakteriorganisationens fullföljande har begärt att få medel, som man kan säga härstamma från jordbrukarna själva. Denna njugghet med organisationsbidrag beror väl mest på slakterinämnens. Det skulle kanske vara önskvärt, att slakterinämnens litet studerade det praktiska arbetet och vilka möjligheter, det finns att driva fram organisationsarbetet, innan man kommer med nya avstyrkanden, om det skulle behövas några ytterligare organisationsbidrag.

Man har vidare haft den inställningen, att organisationsbidrag huvudsakligen skulle lämnas, där ingen tidigare organisation fanns. Jag vill inte opponera mig däremot men hemställer, att man inte håller för snävt på denna regel. Det har nämligen visat sig, som det står i motionen, »att det slutliga genomförandet av organisationsarbetet av olika anledningar ofta är förenat med så stora svårigheter, att andelsföretaget inom orten icke ensamt är detta mäktigt samtidigt som detta slutförande kan vara av allra största betydelse för erhållande av en fast marknad eller med andra ord för uppnående av det med organisationsarbetet avsedda resultatet».

Herr talman! Jag vill sluta med en vädjan till jordbruksministern att, om det skulle erfordras mera bidrag till detta arbete, även framgent ställa sig välvillig till en sådan begäran.

Jag har intet yrkande.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt.

Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frigivande till allmänt begagnande av fisket vid vissa kronan tillhöriga holmar och skär m. m.;

nr 19, i anledning av väckta motioner angående jaktvårdens ordnande m. m.; samt

nr 20, i anledning av väckta motioner om vissa åtgärder till förhindrande av tjuvfiske.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 21, i anledning av väckt motion om viss ändring av lagen om vägdistrikt.

*Ang. sättet
för val av
ombud till
vägstämman.*

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 238, av herr *Brännström*, hade hemställts om sådan ändring i gällande lag om vägdistrikt, att landskommun, som uppdelats i valdistrikt, bereddes möjlighet att förrätta val av ombud till vägstämman för särskilda områden inom kommunen.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att motionen II: 238 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr **Källman**: Herr talman! Enligt uttalanden som gjordes, när lagen om vägdistrikt tillkom, skulle ifrågavarande lag ha kommunallags natur. De ämnen, som avhandlas i de två andrakammarmotioner, vilka jordbruksutskottet behandlat i sina uttalanden nr 21, som nu föreligger, och 22, som följer här-efter, innefatta ändring i gällande kommunallag. Första kammaren har inte haft tillfälle att pröva, vart dessa motioner skulle remitteras, då de endast väckts i andra kammaren. Emellertid borde enligt min mening jordbruksutskottet ha återlämnat motionerna, som sedermera säkerligen skulle ha remitterats till konstitutionsutskottet, inom vars kompetensområde dessa frågor ligga.

Jag har endast velat uttala detta med hänsyn till framtiden.

Herr **Björkman**: Jag ber att få instämma i det yttrande, som nyss hållits av herr Källman.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 22, i anledning av väckt motion om ändring av 59 § i lagen om vägdistrikt, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs och bordlades på begäran Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 96, 101 och 106.

Anmälde bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphävande av gällande stadganden om solidariska bankbolag; och

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning, beträffande förslaget nr 39, att utskottets hemställan i utlåtande nr 10 samt, i fråga om förslaget nr 41, att utskottets hemställan i utlåtande nr 12 bifölles även av andra kammaren.

Anmälde bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 40, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förord-

ning om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 3 § förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att även andra kammaren bifölle vad utskottet hemställt i sitt betänkande nr 3.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtande nr 9, angående regleringen för budgetåret 1935/1936 av utgifterna för kapitalökning i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk; samt

bevillningsutskottets betänkande nr 5, i anledning av väckt motion angående åtgärder till säkerställande av svenska innehavares av brasilianska obligationer rätt.

Herr **andre vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag får hemställa, att statsutskottets utlåtande nr 3 må sättas sist på föredragningslistan vid kammarens sammanträde nästa lördag.

Denna hemställan bifölles.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 1.30 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 21 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Under åberopande av bifogade, av dr R. Lundberg utfärdade läkarintyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen t. o. m. den 2 instundande mars.

Göteborg den 20 februari 1935.

C. E. Svensson.

Att överdirektör *Carl Svensson* på grund av influensa med komplikationer är för tiden t. o. m. 2 mars 1935 förhindrad deltaga i riksdagsarbetet intygas härmed.

Göteborg den 10 februari 1935.

R. Lundberg,
leg. läk.

Den begärda ledigheten beviljades.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1935 den 20 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens justitieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr hovrättsrådet
Ragnar Hugo Ferdinand Gyllenswärd samtliga avgivna eller 44 röster,
i följd varav herr hovrättsrådet Ragnar Hugo Ferdinand Gyllenswärd blivit till riksdagens justitieombudsman utsedd.

Edw. Larson.

Arvid Lindman.

K. G. Westman.

Ernst Eriksson.

År 1935 den 20 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens justitieombudsman, ifall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av justitieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren
Nils Teodor Ljunggren samtliga avgivna eller 44 röster,

i följd varav herr revisionssekreteraren Nils Teodor Ljunggren blivit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

Edw. Larson.

K. G. Westman.

Arvid Lindman.

Ernst Eriksson.

År 1935 den 20 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens militieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren

Torsten Paul Jonathan Petersson samtliga avgivna eller 44 röster,

i följd varav herr revisionssekreteraren Torsten Paul Jonathan Petersson blivit till riksdagens militieombudsman utsedd.

Edw. Larson.

K. G. Westman.

Arvid Lindman.

Ernst Eriksson.

År 1935 den 20 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse den man, som skall efterträda riksdagens militieombudsman, ifall denne, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val av militieombudsman, skulle med döden avgå, samt utöva ämbetet under den tid, militieombudsmannen kan vara av svår sjukdom eller annat laga förfall därifrån hindrad; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr byråchefen

Frans Gustaf Sture Centerwall samtliga avgivna eller 44 röster,

i följd varav herr byråchefen Frans Gustaf Sture Centerwall blivit utsedd till militieombudsmannens efterträdare.

Edw. Larson.

K. G. Westman.

Arvid Lindman.

Ernst Eriksson.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att riksdagens kansli-deputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelser till Konungen med anmälan om de verkställda valen.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 195, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion angående ett rationellt och vinstgivande tillgodogörande av svenska frukter och bär, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt andra tillfälliga utskott.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 96, angående befrielse för chauffören O. R. Jansson m. fl. från skyldighet att gälda vissa skadeståndsbelopp; och

nr 101, angående lån till utvidgning av Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka.

Föredrogs och hänvisades till bankoutsittet Kungl. Maj:ts proposition nr 106, angående bidrag av statsmedel till gäldande av förra kamreraren vid Ruda—Finsjö—Oskarshamns och Ruda—Älghults järnvägsaktiebolag Maria Wijkströms avgifter till enskilda järnvägarnas pensionskassa.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtande nr 9 och bevillningsutskottets betänkande nr 5.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande jämte i ämnet väckta motioner;

nr 7, i anledning av väckta motioner om höjning av maltskatten;

nr 8, i anledning av väckta motioner om höjd beskattning av cigarretter;

nr 9, i anledning av väckt motion angående värderingen av aktier och obligationer vid avgivande av självdeklaration; samt

nr 10, i anledning av väckt motion angående uppförandet å kronodebetsedel av vissa försäkringspremier.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem

G. H. Berggren.

Fredagen den 22 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Justerades protokollen för den 16 och den 19 innevarande månad.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till jorddelningsförrättningar m. m.;

nr 45, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användningen av margarinaccismedel för utdelning av livsmedel till hjälpbehövande;

nr 46, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser beträffande understöd till förbättringsarbeten inom jordbruket;

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frigivande till allmänt begagnande av fisket vid vissa kronan tillhöriga holmar och skär m. m.; samt

nr 48, i anledning av väckta motioner angående jaktvårdens ordnande m. m.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 49, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 57 § sjömanslagen; och

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om häradsting m. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkanden nr 6—10.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckt motion om Sveriges utträde ur Nationernas förbund;

nr 2, i anledning av väckta motioner om sänkning av de för rösträtt vid allmänna val föreskrivna åldersgränser; och

nr 3, i anledning av väckt motion om landshövdingens valbarhet som riksdagsman;

andra lagutskottets utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i vattenlagens föreskrifter om avtappning av sjö; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 23, i anledning av väckt motion angående överflyttande av byrådirektören i vattenfallsstyrelsen H. Edholms verksamhet till lämplig institution på jordbrukets område;

nr 24, i anledning av väckt motion om anslag för verkställande av vissa försök och undersökningar för främjande av foderodling på betes- och slättervallar;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överflyttande från domänstyrelsens till lantförsvarets förvaltning av vissa delar utav kronoparken Åsen invid Uppsala;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden m. m.;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett telegrafverket tillhörigt tomtområde i Nynäshamn;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att godtaga ackord å kronans fordringar för försålda kronoegendomar; och

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för hemmansägaren Gustaf Voltner Svanlund, Ävaträsk, från viss betalningsskyldighet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.06 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
